

toder, så er det ikke hjemme, at kriminaliteten bliver begået. Volden er blevet eksporteret.

Chefen for FN i Albanien, Anna Stjärnerklint, regner med, at en tredjedel af pengene i landet stammer fra illegale aktiviteter, en anden tredjedel fra de summer, som en million albanere, der lever i udlandet, sender hjem til deres familier, mens den sidste tredjedel stammer fra »ærligt arbejde«.

NARKO OG PROSTITUERED E. Der findes næppe noget sted på kloden med så mange benzinstationer, caféer, kasinoer og halvfærdige højhuse som her. Det meste er skalkeskjul for hvidvaskning af penge, som den albanske mafia har skrabt sammen.

Kører man sydpå til landets andenstørste by, Gjirokaster, ser man, at der er ved at blive opført en stribe skyskrabere. Der kører en pansret pengetransport rundt mellem de seks udenlandske banker, der har afdelinger her, og smarte caféer skyder op i gaderne. Gjirokaster tæller 38.000 sjæle, og de allerfleste er arbejdsløse: Hvordan hænger det sammen?

»Det hele er mafia-penge, som bliver vasket hvide,« siger en udenlandsk kilde, der betinger sig at være anonym.

»Gjirokaster ligger på hovedvejen mellem Grækenland og Tirana, og byen her er én stor transit-hal for narko-smuglere og prostituerede.«

På byens borgmesterkontor, står der i forkontoret en gammel mand med kasket og råber »diktor« ved synet af Flamur Bime, da han åbner døren. Borgmester Bime er forhenværende formand for ungdomsministerne i byen, og efter demokratiets indførelse sidder han fortsat ved magten.

Da han bliver bedt om at svare på, hvorfor en by af arbejdsløse ser så driftig ud, går han i gang med at holde halvanden times uafbrydelig enetale om Gjirokasters »fremragende forretningsklima«, og han fortæller, at hans egen rigdom skyldes hans heldige »spekulationer i rentesatser«. Borgmesteren hævder, at han stort set ikke kender til, at der begås nogen form for ulovligheder i hans by og henviser til politiet, som har til opgave at bekæmpe kriminalitet, for yderligere oplysninger.

FORTIDEN GEMT. Gjirokaster var engang en driftig by, for her lå landets største tekstilfabrik, en tobaksfabrik og en fabrik, der fremstillede køkkentøj. Det hele skyldtes, at landets diktator, Enver Hoxha, var født her. I dag fungerer kun

tekstilfabrikken med ti procent af sin kapacitet.

Under kommunismen var et »anti-fascistisk museum« indrettet i et af byens smukke, fortlignende huse og fungerede som helgenagtige mindestuer for Enver Hoxha. Man kan stadig besøge huset, men det er nu omdøbt til »Det etnografiske museum« og fremviser byens traditioner udi træskærerarbejder og broderier. Der er ikke et eneste levn tilbage af Enver Hoxha.

Men kommer man til at åbne et af de sirligt udskårne skabe, vælter fortiden ud. Helt bogstaveligt. Her ligger der hulter til bulter fotos af Enver Hoxha, og går man ned i kælderen og åbner døren til et uoplyst og muggent rum, kan man i lommelygtens skær se bøger og kommu-

nistiske pjecer, fotostater, buster af Enver Hoxha og andre kommunistiske koryfæer.

I modsætning til de fleste andre lande, hvor der har været et retsopgør efter et langvarigt diktatur, lyder parolen i Albanien, at man skal se fremad, ikke tilbage på de 45 års brutale undertrykkelse.

»Vi har aldrig haft en seriøs debat om fortidens ugerninger, og nu er jeg bange for, at det er ved at være for sent,« siger Remzi Lani. Han er leder af »Det albanske medie-institut« og en anset kommentator af det politiske liv. Han mener at, »løsningen er at glemme.«

Remzi Lanis begrundelse er, at »vi var alle fanger. Og de politiske fanger forstod, at de var systemets fanger, ikke hinandens. Da en af mine venner blev løsladt efter i mange år at have siddet som politisk fange, sagde han til mig: »Jeg har siddet i det lille fængsel, du har siddet i det store.« ■

Øjvind Kyrø er journalist

Busterne af den tidligere kommunistiske diktator er ikke smidt ud, men gemt i en muggen kælder